గోలకొండ పత్రిక

103567

ప్రతి బుధవారము శనివారము ప్రకటింపబడును.

REGISTERED No. N. 45 హైదరాబాదు—దక్కన్. REGISTERED No. M. 2185

సంపుటము ౨ } విభవ సంవత్సర చైత్ర శు॥ ౭ బుధవారము (౨౮ మార్చి ౧౯౨౮) { సంచిక ౯౭

నిజాం రాష్ట్రమునకు తెనుగు దినపత్రిక

(౧)

ఈ విషయమును గూర్చి గోలకొండ పత్రికయొక్క (౯౫) సంచికలో పత్రికాధిపతులకు ఒక మాట అను శీర్షిక క్రింద వ్రాయబడిన యంశములు నిశ్చయముగా విచారింపదగియున్నవి. ఈ యంశమును గూర్చి ఇదివరకు జరిగిన కొన్ని ప్రయత్నములను తెలిసికొనుట దేశహితైషులగు వారికి అవసరమని తలచి మాకెరుకయున్న దానిని తెలుపుచున్నాము.

మన రాష్ట్రమున క్రమముగా వెలువడుచున్న వానిలో మొట్టమొదటి తెనుగు పత్రిక "నీలగిరి". ఇది వెడలి అయిదు వత్సరములుదాటి ఆరవ వత్సరము జరుగుచున్నది. మరి మూడునెలలైనచో ఆరవ సంవత్సరము పూర్తికాగలదు. ఈ పత్రిక ఆరంభమైన తరువాత దేశమున పత్రికాపాఠకుల సంఖ్య పెరిగినది. ఆంధ్రులయందు ప్రబోధమునునది ఆరంభమైనది. ఇది వెడలిన తరువాత కొంతకాలమునకు (బహుశః ఒక సంవత్సరమునకు) హైదరాబాదులో నొకరు తెనుగున "శాంతి" యను దినపత్రికను స్థాపించెదమని ప్రకటించిరి. చందాదారులుగా నుండెదమని కొందరినుండి అచ్చు దరఖాస్తు ఫారములపై సంతకములు కూడ చేయించుకొనిరి. కాని ఏ కారణము వలననో ఆ యుద్యమము ఫలించలేదు. దీనిని సంకల్పించిన మహాశయులు రెసిడెన్సి బజారులో మరియొక వ్యాపారము నారంభించి కొంత కాలము నడిపి యుండిరి. కాని పత్రిక మాట తలపెట్టియుండలేదు.

వీరి తరువాత నిట్టి సంకల్పమును చేసినవారు మా మిత్రులగు "కోహినూరు" ముద్రాలయాధిపతులు. వీరు తమ యుద్దేశమును ప్రకటించినవారు కారు. కాని వారికిట్టి సదుద్దేశముండెనని ప్రస్తుత లేఖకునకు వారి మైత్రివలన తెలిసియుండినది. కాని ప్ర[illegible]ాంగీకారము లభింపనందుననో, ఉ[illegible]యొక్క బాహుళ్యమును ఆర్థికా వస[illegible]ను, దేశములోని ఆంధ్రులందు పత్రి[illegible]నాసక్తి సన్నగిల్లి యుండుటను దలచి [illegible]మము మీరు సంకల్పసిద్ధి గాంచజా[illegible]రి.

మూడవది నీలగిరి పత్రికా విషయము. చెన్నపట్టణము నుండి వెడలుచున్న విఖ్యాతాంధ్ర దినపత్రికయందు సుమారు (౨) వత్సరముల క్రింద, "నల్లగొండ నుండి వెడలుచున్న నీలగిరి వారపత్రిక హైదరాబాదునకు తన కార్యాలయమును గూర్చి ముందు దినపత్రికగా వెడలు"నని యొక వార్త ప్రకటితమయ్యెను. అంతకు ముందే దేశమున కొంత ప్రఖ్యాతిని సంపాదించి యున్న "నీలగిరి" కిట్టి గౌరవమునకు నిశ్చయముగా తగియే యుండినది. ఈ మహోద్యమమునకు ఒక దేశాభిమానులు ద్రవ్యసహాయ వాగ్దానము నొసర్చియుండిరనియు, ఆ వాగ్దానము నెరవేర గల్గునను సదాశ దృఢముగనే యుండెననియు వినియుంటిమి. మేము వినియు రెండు వత్సరములు గావచ్చినవని మాతలంపు. కాని ఇంతవరకు అట్టి ప్రయత్నము లారంభమైనట్లు తెలియవచ్చుట లేదు. కనుక ఇదియు సంకల్పమాత్రమునందే యున్నట్టులున్నది. కాని కార్యరంగమునకు దిగలేదు.

మన రాష్ట్రమునందు తెనుగున దినపత్రికను నెలకొల్పుట ఎంతటి పవిత్రకార్యమో అంతే కష్టకార్యము. మొట్టమొదటి కష్టము ఆర్థికము. రాష్ట్రమున వెలువడిన రెండు వారపత్రికలగు "నీలగిరి" "తెనుగు పత్రిక"లు ఆర్థికములగు చిక్కులకు లోనైన సంగతి తెలిసినదే యున్నది. ఎన్నో ముందునకు వచ్చుననుకొన్న "తెనుగు పత్రిక" కొన్ని సంచికలు క్రమముగా రాకుండుటవలన ఆగిపోయినదా యను సందియము గలిగించుచున్నది. కొంత ఆశాభరితముగ సాగుచున్న పత్రిక గోలకొండ యను అర్ధవార పత్రికయే. పశుపత్రిక యొకటి శైవప్రచారిణి యనునది వరంగల్లునుండి వెడలుచున్నది. స్వక్రమముగా వెడలు విషయమునదీ పత్రిక ప్రశంసార్హము. దీని దృక్పథము విశేషముగ ధార్మికము. ముఖ్యముగా శైవమత ప్రచారము.

మన రాష్ట్రములోని ఆంధ్ర వార్తాపత్రికాసంపద పైన చూపబడియున్నది. దిన ప

త్రిక స్థాపించు విషయమున జరిగిన యత్నములును వివరింపబడినవి దిన పత్రికయొక్క అవసరము రాష్ట్రమున ఎంత యేని కలదు. నేను కాకపోయిన నొక పదాది తరువాతనైనను దిన పత్రిక వెలువడక పోయినచో మన రాష్ట్రములోని యాంధ్రులు వెనుకబడి యుందురనుట నిశ్చయము. రాష్ట్రమున ప్రజాహిత జీవనము క్రమముగా పెంపొందవలయును. రాజ్యాంగ, సాంఘిక, విద్యాది సమస్యలను గూర్చి యాలోచించు శక్తిజనులకు కలుగవలసియున్నది. పత్రికా స్వాతంత్ర్యమును క్రమముగా మన ప్రభుత్వమువారును తమ మౌనముద్రచేత అంగీకరించుచునే యున్నారు. "నిజాం విజయ" యను మహారాష్ట్ర వారపత్రికలోను, "రైయతు" అను ఉర్దూ వారపత్రికలోను ప్రకటింపబడుచున్న విమర్శనములను వ్యాసరచనా పద్ధతినిచూచు వారికి పత్రికలు ముందు ముందీ రాష్ట్రమున నభివృద్ధికి రాగలవను శుభసూచనము స్పష్టమగుచున్నది. పత్రికలకు కొంత నిరుత్సాహము ఏ శాఖవారి నుండి కలుగునను జంకుకలిగియుండెనో అట్టి శాఖల అత్యున్నతాధికారము మన ప్రభువుగారి యనుగ్రహమువలన ఆంగ్లేయోద్యోగుల చేతులలోనికి వచ్చినది. బ్రిటిషు హిందూ దేశములో వాక్స్వాతంత్ర్యమును ముద్రణా స్వాతంత్ర్యమును, మత స్వాతంత్ర్యమును నెలకొల్పి అవిచ్ఛిన్నముగ సాగనిచ్చుచున్న ఆంగ్ల జాతివారిప్పుడు పోలీసు శాఖపైన నున్నారు. కనుక మునుపటివలె జంకవలసిన పనిలేదు. ప్రభువుగారు చేసిన ఈ సంస్కారములు మనను ముందునకు గొనిపోవ గలవు. కాని దిన పత్రికను గూర్చి ఆలోచించుటకు ఉత్తమమైన సమయము ఆసన్నమైనది! లాభము పొందక పోతిమేని మనదే తప్పు".

మద్రాసు శాసనసభ

నూతనమంత్రుల అధికారస్వీకరణము

గ్రాంటులమీద చర్చ

మదరాసు శాసనసభ ౧౫ వ తేది సమావేశమైనప్పుడు ఎక్సైజు డిమాండుపై చర్చ ప్రారంభమైనది. అన్ని శాఖలను పాలించుచుండిన సుబ్బరాయన్ గారు కొద్దిగ అక్షత గ్రాంటును గోరిరి.

స్వామి వేంకటాచలం శెట్టిగారు మొత్తములో ౧౦౦ తగ్గించవలెనని ప్రతిపాదించుచు చాల తీవ్రముగ విమర్శించిరి.

బషీరు అహమ్మదు సయ్యదు గారు సవరణను బలపరచుచు మంత్రులు ఎనిమిది పత్సరములుగా అధికారము వహించినను మద్యపానము నానాటికి తగ్గించుటకు బదులు హెచ్చించిరని నుడివిరి.

మద్యపాన నిషేధమా! ప్రోత్సాహమా!

ప్రభుత్వమువారి నిర్యల బాటిగా మద్యపాన ప్రోత్సాహమే వారి విధానముగ గనిపించుచున్నది. ప్రభుత్వమువారి లెక్కలే ఈ విషయమును రుజువుచేయుచున్నది. సర్ పాత్రోగారు మంత్రిగానున్నపుడీ విధానమును ప్రారంభించిరి. కాని గతివత్సర మారాలు కొలలో చిరిగి విదేశీయ సారా దుకాణములను తెగపించిరి, అని సర్దానాగారు నుడివిరి.

నిషేధము ఆదాయమును తగ్గించును

దొరై రాజా గారు సవరణ నెగ్గించుచు మద్యపాన నిషేధము నాచరణలో పెట్టినయెడల ప్రభుత్వమువారి ఆదాయము తగ్గిపోవునని యు, లోటును పూరించుటకు మార్గము గన్పట్టువరకు నిషేధవిధానము నాచరణలో పెట్ట వీలులేదనిరి.

మునిస్వామి పిళ్ళెగారు

నిమ్నజాతుల ప్రతినిధి మునిస్వామి పిళ్ళెగారు సవరణ నామోదించుచు ప్రభుత్వమువారవలంబించుచున్న మద్యపాన విధానమేమాత్రము సంతృప్తికరముగ లేదని నుడివిరి. (వినుడు వినుడు) పల్లెటూళ్ళయందలి నిమ్నజాతుల ప్రజలు రోజు ౧-కి ఏరెండణాలో మాత్రమే సంపాదించుకొనుచుండగను వారా మొత్తమును త్రాగుడులో వెచ్చించుచుండుట. వీరి కుటుంబములు తినుటకు తిండిలేక మలమల మాడుచున్నారు. నిమ్నజాతులవారు దారిద్ర పిశాచము నుండి బయటపడవలెనన్నయెడల సంపూర్ణ నిషేధము తప్ప వేరుకరణ్యము లేదు.

ప్రభుత్వ విధానము

గౌ॥ డా॥ సుబ్బరాయనుగారు మద్యపాన నిషేధ సమస్యపై ప్రభుత్వమువారి విధానమును వివరించుచు మద్యపానాసక్తతను తగ్గించుట, అమితముగ త్రాగువారు మితముగ మాత్రమే త్రాగునట్టుల నియమించవలయుట యీ విధానమనియు, దీనినెట్లు నిష్పక్షముగ జాగ్రత్తగ వీని తరుణ్ణాలకే ఇచ్చుచున్నవియు నుడివిరి.

నిబంధనల ప్రకారముగ సరిగ పది ౦ముదో నిమిషములు రివిజన్యూ శాఖలకు సంబంధించినది. కేంద్ర ప్రభుత్వమువారికి సంబంధించినది గాని ప్రజాయత్త శాఖగా జాలదు సంపూర్ణ నిషేధము నాచరణలో పెట్టుటకు శాస్త్రస్మృతికి సంబంధించిన సవరణల కొన్నిటిని గాణింపవలసి యుండును.

సత్యమూర్తి గారు

సత్యమూర్తి గారు మంత్రిగారి ప్రకటన శాసనసభకు కేవలమునకును ఘోరావమానమును గలిగించుచున్నది.

సవరణ వోటునకు బెట్టగా ౩౩ గురు అనుకూలముగను, ౭౫ గురు ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నొసగుటచే వీగిపోయెను.

స్టాంపు పన్ను

కోర్టుఫీజు స్టాంపులను తగ్గించెదమని ఇదివరకనేకపార్టీ సాగ్దానములు చేసినప్పటికిని ఇంతవరకా వాగ్దానముల చెల్లింపనందుకు ప్రభుత్వమువారి చర్యను ఖండించుటకు గ్రాంటునందు రూ॥ ౧౦౦ లు తగ్గింపవలెనని సత్యమూర్తి గారొక సవరణ నుపపాదించిరి. ప్రభుత్వమువారు సవరణ నెదిర్చిరి కాని వోటునకు పెట్టగా సవరణ నెగ్గినది.

అటవీశాఖ డిమాండు

౧౬ వ తేదిన సమావేశమయ్యెను. అటవీశాఖకై రూ॥ ౪౫—౧౬ లక్షలు గ్రాంటుచేయవలెనని సరిగ గౌ॥ లాలె బరు ఉపపాదన గావించిరి.

ప్రభుత్వము యొక్క అటవీశాఖ పరిపాలనా విధానముపై సభవారి అసమ్మతిని దెల్పుటకై రూ॥ ౫౫౦౦౦ ల గ్రాంటుగ రూ॥ ౧౦౦ లచే తగ్గింపవలెనని జగ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమ రావుగారు ఉపాదించిరి.

దీర్ఘముగ చర్చ జరిగిన తరువాత సవరణ వీగిపోయెను.

నూతనమంత్రుల సభాప్రవేశము

మధ్యాహ్నము నేటి రత్న ఉపన్యాసించ్చి తన స్థానముల కూర్చుండిరి. సభ్యులు నిల్చియు, ప్రోత్సాహులనియు, రాజీనామా నొసంగుడనియు కేకలువేసిరి. వారు చిరునవ్వులతో గౌరవ పురస్కరముగా లేచి నిలుచబడి మరల కూర్చుండిరి.

తరువాత ముఖ్యమంత్రి సుబ్బరాయన్ గారు రాగా వారికికూడ ఇట్టే స్వాగతమిచ్చిరి.

ఇరిగేషన్ డిమాండు

ఇరిగేషన్ సంబంధ —— లక్షల గ్రాంటులను కోరుచు గౌ॥ మాయడుగా రుపపాదించిరి.

కుడిమరమత్తు విధానము

కుడిమరమ్మతు విషయములో ప్రభుత్వమువారవలంబించుచున్న విధానమును విమర్శించుటకును ఉద్యోగుల చంచలచిత్తమును నివారించుటకై కొంటనే శాసన రూపముగ తీసుకొనుటకుగాను పైన ఇర్రిగేషను గ్రాంటు రూ॥ ౧౫,౫౧,౫౦౦ లచే తగ్గింపవలెనని శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమ రావుగారు ఉపపాదన గావించిరి. కొంత చర్చ జరిగిన తరువాత ౩౯—౧౫ ఓట్లతో ప్రతిపాదన నెగ్గినది.

యుక్తవయస్కులకువా వందరును వోటరులుగ చేయవలెను

యుక్తవయస్కులకు వారివారి వోటరులుగ చేసి శాసనసభ్యుల నెన్నుకొనుహక్కు కొంగవలెనని కోరుటకుగాను అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావుగారు డిమాండులలో రూ॥ ౧౦౦ ల తగ్గింపవలెనని ప్రతిపాదించుచు నిట్లు నుడివిరి. ప్రస్తుతము ఎక్కువ మందికి ఎక్కువపన్ను చెల్లించువారికే వోటునొసగు హక్కు గలదు. ఇట్టిపద్ధతి వలన, బ్రాహ్మణులు, వైశ్యులు మొదలగు అగ్రవర్ణములవారు అల్పసంఖ్యాకులుగా నున్నను బహుసంఖ్యాకులకు ఇతర వర్ణములవారికి వారివారి సంఖ్యనుబట్టి యుండవలసిన ప్రాతినిధ్యము కలుగుటలేదు, అధిక సంఖ్యాక ప్రాతినిధ్యము సనుభవించుచున్నారు.

దీనిని ఖండించుచు సమావేశమైన వివిధ రాజకీయ పక్షప్రతినిధుల సభయందు యుక్తవయస్కులకు వారందరకును వోటిచ్చు అధికారము కలుగజేయవలెనని తీర్మానించిరి. ప్రజాపరిపాలన యందు వోటుకు గల అధికారము అట్టి అధికారము ప్రతివారికి యుండవలెనని కోరుచున్నాను.

ఆది ద్రావిడ సభ్యుని అభినందనము

వి. వి. మునిస్వామి పిళ్ళెగారు (సామి వెంకటాచలం శెట్టిగారి మాటకు అది ద్రావిడ) సవరణను అనందపూర్వకముగా బలపరచుచున్నాననిరి.

సామినేటు సభ్యుల ముద్రణస్థితి

స్వామి వెంకటాచలం గారు (శాస్త్రావరణ సామినేటు) సవరణను బలపరచుచు సామినేటుకు పడవలసిన మున్సిపాలిటీ సామినేటు మెంబర్లకు అధికారములు ప్రభుత్వము తరఫున వోటు చేయవలెనని విరంతరము మందలించుచుండగా పెట్టిపోయి దయచేసి తిరిగి సామినేటు దేశము చెప్పవలసినది గాని కొంత వ్యతిరేకముగ వోటుచేసినచో నిర్బంధము ప్రభుత్వమునుండి వచ్చుటలేదు. మా యందలి కొందరు ప్రభుత్వ విధానమును ప్రతికూలముగనే యున్నను కాని సామినేటు సభ్యులముగుటచే మా అభిప్రాయము ప్రకారము స్వతంత్రముగ నాచరింపవలసి వచ్చెను.

చాల సహాయము

జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులు, తాలూకా బోర్డులందు గాని, నిమ్నజాతులవారికి ప్రాతినిధ్యము లేదు. నిమ్నజాతుల వారికి వోటుహక్కు యున్నచో స్థానిక సంస్థలయందును గూడ చాల ప్రాతినిధ్యమును సంపాదించగలిగెడివారని సుంధు వెంకయ్యగారు పలికిరి.

అధ్యక్షుడు సవరణను వోటునకు పెట్టి అంగీకరింప బడెనని ప్రకటించెను.

౨౦ వ తేదీ గౌ॥ డా॥ సుబ్బరాయను గారు మంత్రుల వేతనములు మొదలైన ప్రజాయత్త శాఖా వ్యవహారములకొరకు రూ ౭౯,౫ వేల నొసగవలసినదని ప్రతిపాదించిరి.

ప్రస్తుత మంత్రివర్గమునందు విశ్వాసము లేదని తెలుపుటకుగాను, డిమాండునందు రూ ౧౦౦ ల తగ్గింపవలసినదని సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యంగారు సవరణ నుపపాదించుచు నిట్లు నుడివిరి.

ఇటీవల కొన్ని రోజులవరకును, ప్రధానమంత్రి శాసన సభాభిప్రాయమును మన్నించుచున్నటుల పైకి కన్పట్టుచుండెను. కాని ఇటీవల సైమను కమిషనును బహిష్కరించుమని శాసన సభయందత్యధిక సంఖ్యాకులచే తీర్మానింపబడినను, ప్రధానమంత్రియగు డాక్టరు సుబ్బరాయనుగారా తీర్మానమును తాను మన్నింపజాలననియు సైమను కమిషనుతో సహకారమొనర్చి తీరెదననియు ప్రకటించెను. శాసన సభవారు బాగుగ నాలోచించి గావించిన తీర్మానము నీవిధముగ నిరసన భావములతో త్రోసివేసిన మంత్రివర్గము నీసభవారొక నిముషమైనను సహింపరాదు

ఇది ఇట్లుండగా సుబ్బరాయనుగారిటీవల ఇదివరకు మంత్రులాదరును గావించుచున్న ప్రకటనలన్నియు తప్పనియు, ఆబ్కారీ శాఖయందు సంపూర్ణ నిషేధ విధానము ప్రజాస్వత్త శాఖగాదనియు వీరు ప్రకటించిరి. ఈ రెండు విషయములందునుగూడ మంత్రుల చర్యలను ఖండింపవలెనని నేను జస్టిసు పక్షము వారిని గోరుచున్నాను. నూతన మంత్రులిర్వురును, అధికారములనంగీకరింపమని ప్రజలకు వాగ్దానముల నొసగి, ప్రజవద్ద నుండి వోటులపుచ్చుకొని ఎన్నికలయందు విజయులగుచున్నారు.

ప్రసంగము తరువాత సవరణను వోటునకు బెట్టగా ౬౯ గురు ప్రతికూలముగ ౪౬ గురనుకూలముగను సమ్మతుల నొసగిరి. ౬ గురు తటస్థముగనుండిరి

౧౯ వ తేదీ (ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్ర) నిర్మాణావశ్యకతను గూర్చి కేంద్ర ప్రభుత్వమునకు శిఫార్సుగావించి తగినచర్య గైకొన వలయుననుటలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారి యుపేక్షను గూర్చి చెప్పించుచున్నదను ౪౨౦౦౦ ల గ్రాంటును ౧౦౦ లకే తగ్గింపవలసినదగ శ్రీ ఆన్యదేశ కాశేశ్వరరావు పంతులుగారు ఉపపాదన గావించిరి. శాసన సభవారు ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్ర నిర్మాణము నంగీకరించుచు తీర్మానము గావించి ఒక సంవత్సరము గడచెననియు, ౧౧ మండలములు గలిగి, ౧౪ కోటి ప్రజలతోడను, ధనధాన్య సంపదలతోను, ప్రత్యేక విజ్ఞానము, ప్రాచీన చారిత్రములను గలిగియున్న ఆంధ్ర దేశమును ప్రత్యేక రాష్ట్రముగ నిర్మింపవలసిన యావశ్యకతను గూర్చి మరల వాదింపజూచుట వ్యర్థ ప్రయాసము, కారణ ప్రభుత్వము తోగాని ఇంకెవరి కార్యకర్తతోగాని యీ విషయమై ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరిపి యుండలేదనియు, చెన్నపురియందు సమావేశమైన కాంగ్రెసు మహాసభయందును ఆ రాష్ట్ర నిర్మాణ విషయము పునః అంగీకరింపబడెననియు, ఆంధ్రరాష్ట్రము నిర్మింపబడిననో ఆ దేశమునకు అర్థిక, పారిశ్రామిక అభివృద్ధి ముఖ్యాభివృద్ధి కొంతయో అంతో కలుగుననియు, పరిపాలనగూడ అభివృద్ధి జరుపవలెననియు ప్రభుత్వమువారీ విషయములో యుపేక్షను వహించి తమ విధిని నిర్వర్తింపక పోయిరనియు పల్కిరి

శ్రీ పిల్లలమఱ్ఱి ఆంజనేయులుగారు

౧౯౧౧ సంవత్సరమునందే హార్డింజి ప్రభువుగారి భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజన సూత్రము నంగీకరించి యుండిరి. అంతకు లోగడ సంవత్సరము నందుననే ఆంధ్రులందరు బాల గోపాలము, అన్ని పక్షములవారును ఏకముఖముగ ఆంధ్రరాష్ట్రము ప్రత్యేకముగ నిర్మింపవలసినదిగ కోరియుండిరి. సంస్కరణములలోనికి వచ్చిన పిమ్మట నే. డిల్లీ బోర్డు సభ్యులకు మేగాక బర్మా దేశము ఈ చట్టము క్రిందనే ప్రత్యేక రాష్ట్రముగ నిర్మింపబడెను. ౧౬ సంవత్సరముల నుండియు ఒక రాష్ట్రమునందలి ప్రజలందరును నిరంతర ఆందోళనము గావించి ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమును గోరుచుండగా, ప్రభుత్వము ప్రజల యాశయముల తృప్తిపరుపక పోవుట నిషిద్ధమనిరి

గౌ॥ రివిన్యూ మెంబరుగారు స్థానిక ప్రభుత్వమీ రాష్ట్ర విభజన విషయమును కేంద్ర ప్రభుత్వమునకంపవలయు ననిన దీనినిగూర్చి లెక్కలను వివరముల ను సమకూర్చవలసి యుండుననియు, ఈ దేశముయొక్క భావి రాజ్యాంగ విధానమును నిర్ణయించునపుడీ విషయముగూడ ఆలోచింప బడగలదని పల్కిరి

పలువురు మాట్లాడిన పిమ్మట ఉపపాదన వోటుకు పెట్టబడెను. వోటు గైకొనగ ౪౪ అనుకూలురు, ౨౨ ప్రతికూలురు ౨౩ తటస్థులతో ఉపపాదన ఆమోదింప బడెను.

జెయిళ్ళ శాఖ డిమాండు

జెయిళ్ళ శాఖకు రు ౬౧౧ వేల నొసగవలసిన దని గౌ॥ ఏ. వై. జి. కాంబెలుగారు (లా మెంబరు) ప్రతిపాదించిరి

ఖయిదీలయెడల ప్రస్తుత మవలంబించుచున్న విధానమును ఖండించుటకుగాను డిమాండులో ౧౦౦ ల తగ్గింపవలెనని ఎ॥ బి॥ శెట్టిగారు ప్రతిపాదించుచు, కోశిని సంస్కరించుటకు ప్రయత్నింపవలెనుగాని పగతీర్చుకొనుటయె శిక్షింప రాదని నుడివిరి. ఈ విషయమును గమనించియే ఇటీవల జెయిళ్ళ కమిటీ వారు ఖయిదీలను సంస్కరించుటకు ప్రయత్నింపవలెనని శిఫార్సు చేసిరి. ప్రభుత్వమువారీ శిఫార్సు నెంతవరకాచరణలో పెట్టిరో దెలియదు

జి. నారాయణ రాజుగారు సవరణను బలపరచుచు జెయిళ్ళలో పారిశుద్ధ్యమను నదే గనుపింపదని జెప్పిరి. జెయిళ్ళలో యూరోపియను ఖయిదీలకును భారతీయ ఖయిదీలకును విచక్షణను గన్పరుచుట చాల ఆక్షేపణీయమని బలికిరి. ఖయిదీలందు గూడ భారతీయుల కొనిసత్వము జ్ఞప్తిచేయబడు చున్నది. యూరోపియనులకు వారల వాడుకపడిన ఆహార మొసగవలదని నేనాక్షేపించుట లేదు. భారతీయ ఖయిదీలకు గూడ అట్టి వసతులనే యొసగవలెను అందును ముఖ్యముగా రాజకీయ ఖయిదీల విషయమును గమనింపవలెను.

అయ్యదేవర కాశేశ్వరరావుగారు సవరణను బలపరుచుచు ఈ దేశమున రాజకీయ ఖయిదీలయెడల ప్రభుత్వమువారికి లభించుచున్న వైఖరివచ్చి పక్షపాతముగ నున్నదని నుడివిరి. రాజకీయ ఖయిదీలు తమ అంత రాత్మల కొరకును, సిద్ధాంతముల కొరకును శిక్షింపబడువారు పెద్ద మనుష్యులవలె పరిగణింప బడవలెనుగాని హంతకులవలెను, బందిపోటు దొంగలవలెను పరిగణింప బడరాదు. అసహాయోద్యమమును ప్రజలకు బోధించిన స్త్రీలనుగూడ కొంతమందికి కఠిన పరిశ్రమను విధించిరని ఖండించిరి

తరువాత పలువురు మాటలాడిరి. వోటునకు బెట్టగా సవరణ వీగిపోయెను. ౪౦ గురనుకూలముగను ౫౩ గురు ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నొసగిరి.

ఆ నాడు పోలీసు శాఖకు రు ౧౫౧౮౦౦౦ లక్షల రూపాయలు నొసంగ వలసినదని హోము మెంబరుగారు ఉపపాదన గావించిరి.

పోలీసువారికి ఖద్దరుదుస్తులు

పోలీసు శాఖవారికి ఖద్దరు దుస్తులను సరఫరా చేయుటనుగూర్చి చర్చించుటకై రు ౧౨౧౫౦౦౦ ల గ్రాంటును రు ౧౦౦ లచే తగ్గింపవలసినదిగ శ్రీ పి. భక్తవత్సలు నాయుడుగారు ఉపపాదన గావించుచు స్వదేశ పరిశ్రమల నుద్ధరించుట ప్రభుత్వమువారి పరమ ధర్మమనియు, ఖద్దరుకంటెను దేశమునకు ఆర్థిక మోక్షమును సమకూర్చగల పరిశ్రమ వేరొకటి లేదనియు, ఖద్దరు దేశమునందు విరివిగ అమ్మకమైన ప్రభుత్వమువారు నిరుద్యోగ సమస్యను చాలవరకు పరిష్కరింపగలరనియు పల్కిరి. శ్రీ జి. వారి సర్వోత్తమ రావుగారు

శ్రీ ఆర్. శ్రీనివాసయ్యంగారు శ్రీ. క. వి. ఆర్. స్వామిగారు ఉపపాదనను బలపరచిరి.

వింత ప్రాతికూల్యము

శ్రీ అబ్బాసు అలీగారు ఉపపాదన నాక్షేపించుచు ఖద్దరు రాజకీయ, నష్టవ చిహ్నముగ దేశమునందు తలంపబడు చున్నదనియు, ఖద్దరును తయారు జేయుట కెంతయో కాలము పుచ్చుకొనుననియు, ప్రస్తుతము అన్ని దేశములందును యంత్రముల వ్యాప్తిచే పరిశ్రమలు సుకరమగుచుండ పూర్వ యుగమునకు మరల యుక్తియుక్తము గాదనియు పల్కిరి. కాంగ్రెసు పక్షమునందుకే చెందియుండి కేకలు, ఖద్దరు ఎక్కువకాలము నిలువదు ఉతికిన బాగుగ నుండదు ... ముటకు సౌకర్యము తక్కువ.

"ఎలక్షను వేషము"

సర్ ఉమ్ము సింప్సనుగారు:— ఖద్దరు అపవిత్రోద్యమము గాదనియు, పోలీసువారిప్పుడు స్వదేశ మిల్లులలో తయారగు గుడ్డనే ధరించుచున్నారనియు, పల్కిరి.

పిమ్మట ప్రతిపాదనపై సమ్మతులు గైకొనబడెను. ఉపపాదన నెగ్గెను.

౨౮ వ తేదీ చెన్నపురి శాసనసభ తిరిగి సమావేశమైనపుడు డిమాండులపై సంకచు చర్చ జరిగెను.

ప్రదర్శన శాలలు

డాక్టరు సుబ్బరాయనుగారు సైయింటిఫిక్ శాఖలకొరకు ౨౬ వేల నొసగవలసినదని ప్రతిపాదించిరి.

ప్రతి జిల్లాలయందు ప్రదర్శనముల నభివృద్ధి పరచి, చిత్రకళా పారిశ్రామిక వస్తువులనుగూడ వానియందు ప్రదర్శింపవలెనని గోరుటకుగాను జె. ఎ. సాల్డానాగారు డిమాండునందు రూ. ౧౦౦ ల తగ్గింపవలెనని ప్రతిపాదించుచు, ఖద్దరు మొదలగు వస్తువులను ప్రదర్శింపవలెనని గోరిరి.

సి. గోపాలమేనను, క. వి. ఆర్. స్వామి ఎల్. కె. తులసీరామగారు సవరణను బలపరచిరి. సవరణను వోటునకు బెట్టగా వీగిపోయెను. పిమ్మట గ్రాంటు అంగీకరింపబడెను.

గావ పేజీ చూడుడు.

వివిధ విషయములు

అబిసీనియా పరిస్థితులు

కామన్సుసభలో కర్నలు వెజ్వుడ్ గారు ఇటలీ సాను మతయుద్ధము ప్రకటించినటుల ఎవరికైనా జ్ఞాపకము కలదని? ఇటలీ సానుగారి కేబాడిలో ప్రసక్తిలేదని ఆమెరికాలేదని ఇటలీ సాను గారితో పరిష్కారము గావలెనని యున్న విషయములను చర్చించుటకు సిద్ధముగనున్నారమని బ్రిటిషువారు తెలిపిరనియు కాని దీనిని ఇంతవరకు కార్యరూపముగా తలపెట్ట లేదనిరి

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయపు సవరణ చట్టమును విచారించుటకు కేర్పడిన సెలెక్టుకమిటీవారి రిపోర్టు ౨౪వ తేది మంగళవారమునాడు మదరాసు శాసన సభలో ప్రవేశపెట్టబడును సెలెక్టు కమిటీవారు, విశ్వవిద్యాలయపు సెంటరును తీసివైచి, ఒక్క సెంటరు మాత్రమే యుంచవలయుననియు, సెంటరును కార్యస్థానమును ఒక్కచోటనే యుంచుట మేలనియు నివేదించిరి అనంతపురమును కార్యస్థానముగను, సెంటరు గను గావింపవలయునని, సెలెక్టుకమిటీవారు నిర్ణయించిరి శాసన సభా కార్యక్రమమునందు, అనంతపురము బదులు, రాజమహేంద్రవరమును ఏర్పరచవలయునని, చాపలి సోమయాజులుగారు సవరణను ప్రతిపాదించెదరు

పంచములకు జంధ్యములు వేయుట

బొంబాయి, మార్చి ౨౨, ఈరోజు దాదాపు వెయ్యిమందికి పంచములకు సనాతన సంఘమువారిచే జంధ్యములు వేయబడెను ఈ సంఘము అన్ని జాతులను సమానముగా చూచుచున్నది. బ్రాహ్మణ పిల్లలకు జరుపు సంస్కారములన్నియు జరిగెను

గాంధిగారి పశ్చిమదేశ సంచారము

వియన్నాయందు జన సభవారు నన్నాహ్వానించిరి కాని యూరపునకు పోవలెనా లేదా యను విషయము నేనే యింకను నిశ్చయించుకొనలేదు నాయునికి అవశ్యకమగునట్లు ఇండియాలోని పరిస్థితులు మారినచో నేను వెళ్ళుదును అని గాంధీగారు చెప్పుచున్నారు వెడలినచో వారు రష్యా, జర్మని, ఫ్రాన్సు మున్నగు స్థలములను దర్శింతురని దీనబంధు ఆండ్రూసు తెలుపుచున్నారు

రాయలు కమిషనురవాని

విరు ౩౧ వ తేదిన బొంబాయి విడిచి ఇంగ్లాండునకు ప్రయాణమయ్యెదరు.

సైకిల్ మీద ప్రపంచము చుట్టుట

సైకిలుమీద ప్రపంచమును చుట్టివచ్చుటకు బొంబాయినుండి వెడలిన బాపసోలా, ఏ యస్ హాకీం, భుంగార్ యను ముగ్గురు యువకులు ౧౨ తేదీని బొంబాయిచేరిరి బొంబాయి నుండి వారు పశ్చిమముగా యూరపువెళ్లి ఇటలీగుండా, బిహారుగుండా న్యూయార్కు చేరిరి న్యూయార్కునుండి జపాను పోయి అచ్చటనుండి చీనామీదుగా బర్మామీదుగా బొంబాయి చేరిరి. అచ్చట ప్రజలుత్సాహముతో వారినాహ్వానించి గౌరవించిరి.

బట్లర్ కమిషన్

సంస్థాన విచారణ సంఘమువారు మైసూరునందు సర్ మోక్షగుండము విశ్వేశ్వరయ్యర్ సర్ పుట్టన్న శెట్టి రాల్ఫ్ గార్ల సాక్ష్యము గైకొని, బొంబాయినరదాక దినము గడపి ఢిల్లీకి వచ్చెదరు

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులు

ప్రస్తుతపు ఉపాధ్యక్షులగు సర్ వెంకటరత్నం నాయుడుగారిస్థానే దీ॥ బ॥ కే॥ రామునినియమింపబడిరి నాయుడుగారు సెలవుపై వెళ్లుచున్నారు. తరువాత విరమించెదరు

రాజప్రతినిధి

రాజప్రతినిధి ౧౯౨౯లో ఇంగ్లండునకు పోవుట బహుశః పడదని సండే క్రానికల్ పత్రిక తెలుపుచున్నది రాయలు కమిషను విచారణ పూర్తి అయి నివేదికను తయారు చేయుటకు ఇంగ్లండునకు పోవునప్పుడు వారితో గూడ పోవచ్చుననుచున్నది అప్పుడు క్రొత్త ఎన్నికలు జరుగును క్రొత్త ప్రభుత్వమేర్పడ వచ్చును క్రొత్త ప్రభుత్వముతో సంప్రదించుటకు రాజప్రతినిధికి అవకాశముండు ననుచున్నది

ఇరాకు పరిస్థితులు

ఇరాకు కల్లోలములను చక్కబెట్టుటకు గాను బ్రిటిషు వారు ఇబినుసాదు గారిని బ్రిటిషు రాయబారితో సమాలోచనకు వెళ్లియను గల్ఫునకు రమ్మని కోరిరి కాని పెర్షియా గల్ఫులో బ్రిటిషు రెసిడెంటును జూచుటకు ఇబినుసాదుగారు ఒప్పుకొననందున, బ్రిటిషు రెసిడెంటునే అతనికడ కంపుచున్నారు సర్ గిల్బర్టు క్లేటను గారి నంపి పరిస్థితులను చక్కబరుచుకొన దలంచిరి మెక్కాలోగాని ఇబినుసాదుగారి ఆస్థానమునగాని బ్రిటిషు ప్రభుత్వప్రతినిధిని నియమించు విషయమై ఆలోచించెదరు

ఆఫ్ఘను రాజ దంపతులు

అమానుల్లా రాజాగారు దేశములను జూచుట కొరకే నిమిత్తము మాత్రమే రాలేదట ఈ పర్యటనలో అమానుల్లా రాజాగారు ఆఫ్ఘనిస్థాను ఎట్టి సంబంధములు ఏర్పాటు చేయవలసినదో ఆలోచించిరట ఇప్పుడు గ్రేటు బ్రిటనుతో లేక రష్యాతో ఆఫ్ఘనిస్థాను మిత్రునిగ ఎంచుకొనవలసి యున్నది. ఇండియా ఇంగ్లాండునకు ప్రాణప్రదము అగుటచే గ్రేటు బ్రిటనుకు ఆఫ్ఘనిస్థాను స్నేహముగా నుండవలెనని వారు ఎన్నుచున్నారు

ఇండియా సరిహద్దు విషయమై బ్రిటిషువారు ఫార్వర్డు పాలసీని అవలంబించరని ఆశయమున్నచో అమానుల్లాగారు గ్రేటుబ్రిటను స్నేహమునే యాపేక్షించునట ఫార్వర్డు పాలసీ అనగా ముందుకు విజృంభించి ఇండియా సరిహద్దును ఆక్రమించుట.

ఇటీవల యుద్ధమంత్రి అమానుల్లా గారికి భయపడ నక్కర లేదని అభయ మిచ్చిరట నార్తు వెస్టరను ఫ్రాంటియరు అనగా వాయవ్యసరిహద్దులో ఇక మీదట మాత్రము సేనలను కేంద్రీకరణము చేయరాదు ఇది వరకు కేంద్రీకరణమైన సేనలను హెచ్చింపరాదు ఇట్లు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు చేయుచో సరిహద్దులలో అల్లరులు లేకుండ ఇండియా ప్రభుత్వమునకు అంతగలను ఆపెచి తెట్టుటకు వ్యయము గాకుండ సహాయము చేసెదమని ఆఫ్ఘన్ ప్రభుత్వము వారు తెలుపుచున్నారు.

ఆంగ్లో ఆఫ్ఘను శాశ్వత మైత్రికి పునాదు లేర్పడినవని విశ్వసించు చున్నారు

హైదరాబాదు బజారు ధరలు

వేలూరి లింగయ్య అండ్ సన్సు.

వర్తకులు, కమిషన్ ఏజెంట్లు

ఉస్మానుగంజ్ హైదరాబాదు (దక్కన్)

ధరలన్నియు హాలీసిక్కా

పల్లా—౧౨౦ సేర్లు తూకం

సీసాదారు తులములు

చైత్రి శుక్ల ౮

కందిపప్పు	మణి ౨౪ ౦ ౦
అంకపప్పు	౧౫ ౧౨ ౦
మినపపప్పు	౨౮ ౯ ౦
పెసర పప్పు	౨౪ ౦ ౦
శరిశెనిగ పప్పు	౨౧ ౦ ౦
శనిగపప్పు	౨౧ ౦ ౦
జలాలియా గోధుమలు	౨౨ ౦ ౦
పిశీగోధుమలు	౨౦ ౦ ౦
శరబతిగోధుమలు	౨౨ ౦ ౦
బన్సిగోధుమలు	౨౮ ౦ ౦
మక్కాగోధుమలు	౨౧ ౦ ౦
నాగరాంబియ్యము కొ॥	౨౮ ౦ ౦
నాగరాం ,, పా॥	౨౯ ౧ ౦
ఉల్లిగడ్డ	౬ ౦ ౦
ఎల్లిగడ్డ శేరు ౧౨	౩ ౦ ౦
మంచినూనె శేరు ౧౨	౬ ౯ ౦
రాళా	౯ ౧౨ ౦
పిసోడిబియ్యము	౩౫–౫౦ వరకు
ఆరుకోటుబియ్యము పాతవి	౨౯ ౦ ౦
అంకలు మందం	౧౩ ౮ ౦
శనగలు మందం	౧౬ ౦ ౦
వులువలు	౧౧ ౦ ౦
ధనియాలు శేరు ౧౬	౭ ౦ ౧
వెండి తు ౧౦౦	౬– ౦ ౦
బంగారం తులం ౧ కి	౨౬ ౦ ౦
సావను	
తోట్లు	౧౮ ౧౮ ౦
హుంకి	౧౮ ౧౨ ౦
ఫ్యాక్టరీ బియ్యము	౨౨ ౯ ౦
ఆకుసన్న బియ్యము	౨౩ ౦ ౦
గవుసబియ్యము	౨౦ ౦ ౦
తెల్ల జొన్నలు	౧౨ ౦ ౦
పచ్చజొన్నలు	౧౭ ౦ ౦
సద్దలు	౧౧ ౦ ౦
మినుములు	౧౮ ౦ ౦
నెయ్యి శేరు ౪౦	౬౫ ౦ ౦
సన్నమిరిచి కొత్తవి	౩౫ ౦ ౦
చింతపండు	౨౫–౨౬ ,,
చింతపండు కొ॥	౩౯ ౦ ౦
కాలి కోతాలు వశి ౧౦౦	౫౨ ౦ ౦

ఈ తు ౯ నాడు శ్రీరామనవమి యగుటచే శలవుదినమగుటచే పత్రిక వెలువడదు (గో. సం)

బట్లరు కమిషను

౨

II

దేశీయ సంస్థానముల సమస్య బహు క్లిష్టమైనది. వివిధ సంస్థానముల పరిస్థితులొకే తీరున లేవు. స్వయంపాలనాధికారములలోను, ఆర్థిక రాజకీయములలోను, ఈ సంస్థానములలో నొక్కొక్కటి ఒక్కొక్క మార్గమునవలంబించి, భిన్న భిన్నావస్థలలో నున్నవి. అందుచే ఈ రాష్ట్రము లన్నిటికి సమన్వయించునటుల ఏదియో ఒక పరిష్కారము సూత్రముగ జేయుటకు వీలులేదు.

బట్లరు విడిచించో, భారత దేశమున ౫౬౨ సంస్థానములు కలవు. వాని మొత్తపు వైశాల్యము ౬,౪ లక్షల చదరపు మైళ్లు. ఇది బ్రిటిషు ఇండియా వైశాల్యములో ... భాగము. సంస్థానముల మొత్తపు జనాభా ౭ కోట్లు. ఈ సంఖ్య బ్రిటిషు ఇండియా జనాభాలో మూడవ భాగము.

ఈ సంస్థానము లొకే కాలమున గాని, ఒకే విధమున గాని జనించలేదు. కొన్ని సంస్థానములు ౧౦౦ సంవత్సరముల ప్రాచీనములు కాగా యివి బహు నవీనములు. కొన్ని మొగలు సామ్రాజ్య వినాశనమున బుట్టినవి. అట్టి వానిలో నిజాం రాష్ట్రము, మేవాడు నేటికిని నిలిచి యున్నవి. కొన్ని శివాజీ స్వారాజ్యము విచ్ఛిన్నమగుటచే జనించినవి. బరోడా, ఇందూరు, గ్వాలియరు రాష్ట్రములిట్టివి. ఇదువరి దేశీయ ప్రభువులవస్థలో జరిగిన అన్యోన్య యుద్ధముల వలన ఉత్పన్నమైన నేపాళ, భూపాలములు, పశ్చిమమున సింధు అమీరులు, రాజపుత్ర వాళ గాంధ్రము, దక్షిణమున మైసూరు, తంజావూరు మున్నగునవి పొడచూపెను. అటుపైని బ్రిటిషువారు ఈ రంగమున ప్రవేశించి, సామ్రాజ్య తృష్ణ ప్రబలికొలగి దేశీయ ప్రభువులపై దాడిసలిపి, తమ విజయ యాత్రలో కొన్ని రాజ్యములను బొత్తిగ నాశనము జేసి, కొన్నిటిని విభజించి, కొన్నిటిని క్రొత్తగ స్థాపించి, సంస్థానముల చరిత్ర పూర్తిగ మార్చివేసిరి. దీని ఫలితముగ కొందరు సంస్థానాధీశులు సంధి పత్రబద్ధులగు బ్రిటిషువారి మిత్రులుగను, కొందరు పరాజిత సామంతులుగను, మరికొందరు బ్రిటిషు నియోజిత పాలకులగను, పరిణమించిరి. బ్రిటిషువారొక్కొక్క సంస్థానాధిపతితో నొక్కొక్క ప్రత్యేక సంబంధ మేర్పరచుకొనిరి. ఈ సంబంధములకు కొన్నిచోట్ల సంధి పత్రములును, కొన్ని సందర్భములలో ఒడంబడికలును, మరికొన్ని విషయములలో సనదులు, ఆచార సాంప్రదాయములును, ప్రమాణములు.

వైశాల్యము బట్టిగూడ సంస్థానము లన్యోన్య భిన్నములు. మొత్తపు ౬,౪ లక్షల చదరపు మైళ్ల వైశాల్యములో ౧౫ సంస్థానములు కలిసి ౪ ౧/౫ లక్షల చదరపు మైళ్లు అనగా ౨/౩ భాగము నాక్రమించి యున్నవి. మిగిలిన ౧/౩ భాగములో నితర సంస్థానములిమిడియున్నవి. పది సంస్థానములు కలిసి ౪ కోట్ల జనసంఖ్య కలిగియున్నవి. తక్కిన ౫౫౨ సంస్థానములలోని మొత్తపు జనాభా ౩ కోట్లు. ఇరువదివేలకు మించని ప్రజను, ౧౦ చదరపు మైళ్లకు మించని వైశాల్యమునుగల సంస్థానము లనేకములు గలవు. ఇవిగాక సంవత్సరమునకు ౮౦ రూ॥ రాబడి, ౧౯ చదరపు మైళ్ల విస్తీర్ణము, ౨౭ ప్రజలుగల బిజ్బార్ వంటి విచిత్ర సంస్థానములు కూడ కొన్ని గలవు.

వివిధ సంస్థాన ప్రభువుల స్వత్వములు కూడ అన్యోన్య విరుద్ధములు. నిజాం రాష్ట్రము, బొబ్బిలి సంస్థానములను గమనించిన యెడల తెల్లమగును. నిజాము ప్రభువులకు స్వంత సిబ్బంది, పోలీసు శాఖ, న్యాయస్థానములు, ప్రత్యేక టంకశాల, సుంకశాఖ, కలవు. కాని బొబ్బిలి మహారాజుకే యధికారములలో నేదియు లేదు. ఇటులనే కాశ్మీరు, మైసూరు, తిరువాంకూరు, మహారాజులకు, నైజాము, హోల్కారు, సింధియా, గైక్వారు ప్రభువులకు, ఒకరికి గల హక్కులు, అధికారములు ఇంకొకరికి లేవు.

సంస్థానాధీశుల హోదాలు బిరుదులు కూడ వేరువేరు. ఈ దృష్టినిబట్టి ఇంగ్లాండు ప్రభుత్వమువారు సంస్థానాధిపతుల రెండు తెగలుగ విభజించిరి. మొదటి తరగతికి జెందిన రాజులకు రాజ పోకలయందు గౌరవ సూచకముగ ౯ నుండి ౨౧ వరకు తుపాకులు ప్రేల్చెదరు. అట్టివా రిప్పుడు ౧౧౮ మంది గలరు. వీరిలో ౯౧ మందికి "హైనెస్" యను బిరుదము గలదు. తదితర సంస్థాన ప్రభువులకు బిరుదములు గాని, గౌరవములుగాని లేవు. మొదటి తరగతికి జెందిన సంస్థానములు కొన్ని జనాభాలో, వైశాల్యములో, రెండవ తరగతి వానికి దీసిపోయియున్నను, వానికిగల హోదా రెండవ తరగతి వానిలో దేనికిని లేదు,

వివిధ సంస్థానముల ప్రజల స్థితిగతుల యందును ఇట్టి వ్యత్యాసములే కానవచ్చుచున్నవి. దేశీయ రాజ్యము లన్నిటిలో వైశాల్యము, అధికారము, జనాభాయందు మేటియైన నిజాం రాజ్యమున విద్య నేర్చినవారు నూటికి మూడు మాత్రమే. కాని కొచ్చిన్ వంటి చిన్న సంస్థానములో నూటికి ౩౧ గురు, తిరువాన్కూరులో ౨౪ మంది యుండెదరు. తిరువాన్కూరులో శాసన సభ మిక్కిలి చాకచక్యముతో, మెలకువ గలిగి నడచుచున్నది. బరోడాలో ప్రజలు, కార్యభారము పూనుకొనుచున్నది. కాని మన రాజ్యమున నిర్జీవమై యున్నది. ఆర్థిక స్థితిలో మైసూరు రాజ్యమన్ని దేశీయ రాష్ట్రములను మించియున్నది. చక్కని బాటలు, వ్యవసాయమున కన్ని విధముల ప్రోత్సాహము, అమూల్యమగు పరిశ్రమలు, ప్రజల రాబడి వ్యయముల వార్షిక విచారణ సభలుగలవు. ఇట్టి శ్రద్ధ సంస్థానములలో కెల్ల నగ్రగణ్యమగు నిజాం రాష్ట్రములోకూడ లేదు.

ఒక్క విషయములో మాత్రము దేశీయ రాష్ట్రములన్నియు నొకేస్థానము స్వీకరించుచున్నవి. ఏసంస్థానమును సామ్రాట్ రాజ్యము కాదు (Sovereign Stat). సామ్రాట్ పదవికి రెండు ముఖ్య లక్షణములు గలవు. అందు మొదటి ఆంతరంగిక (Internal) విషయములలో సర్వోత్కృష్టాధిపత్యము; అనగా ప్రభుత్వము, తన యధీనమగు రాష్ట్రములోని సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక నైతిక విషయము లన్నిటిలోను చెయి జేసికొని నియమము లేర్పరచగలదు. దాని తీర్మానమే శాసనము. దాని అధికారమునకు శాస్త్రీయముగ ఎదురులేదు. కాని యిట్టి శక్తి యే సంస్థానములకు లేదు. ఏ సంస్థానాధీశుడయినను దుష్పరిపాలన మొనర్చినచో, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు, స్వేచ్ఛా పూర్వకముగ రాజీనామా యనెడి పేరుతో, నాతని

పదచ్యుతుని జేసెదరు. ఇందూరు మహారాజుగారి యుదంతమిందుకు తార్కాణము.

సామ్రాట్ పదవికి రెండవ లక్షణము బాహ్య స్వాతంత్ర్యము, అనగా, పరదేశములతోడి సంబంధములలో స్వతంత్రముగ ప్రవర్తించుట. యుద్ధమునకు పూనుకొనుట, సంధిచేయుట వాణిజ్యపు ఒడంబడికల నేర్పఱచుట మున్నగు విదేశ రాజ్యాంగ కార్యక్రమమంతయును వారి యిచ్ఛాప్రకారము ఎట్టి యాటంకము లేక జరుగును. కాని యిట్టి యధికారము మన సంస్థానములకు లేదు. విదేశ రాజ్యాంగ విధానము (Foreign policy) దేశీయ ప్రభువుల యధీనమున లేదు. ఈ సంస్థానాధీశులు ఇతర ప్రభుత్వములతోగాని, తమలో తాముగాని ఎట్టి ఒడంబడికలు జేసికొనలేరు. తుదకు విదేశములనుండి శుష్కబిరుదములు గూడ గ్రహింపలేరు.

ఈ అన్యోన్యభిన్న పరిస్థితులను, సాహజిక పరిస్థితులను, సంధుల సనదుల ఆచారములను లెక్కగొనుచు తదనుగుణ్యముగ దేశీయ రాజ్యములకును, భారత దేశమునకు శుభముగలుగు నటుల పరిష్కారము జరుగవలెను.

ఎఱ్ఱుపాలెము

౧౯—౩—౩౭ నాడు శ్రీమతి యామినీపూర్ణతిలకమ్మగారును వారి స్వయంసేవకాభిమానులగు శ్రీయుత భాస్కర ఈశ్వరుడుగారును సాయంత్రము యీ గ్రామమునకు వచ్చిరి. గ్రంథాలయ కార్యనిర్వాహకుల వారికి బసలు మున్నగు సౌకర్యము చేర్పరచిరి. మరునాడు శ్రీరామనవమికొరకు వేయబడిన పందిటిలో సాయంత్రము ౬ గంటలకు ఉపన్యాససభ సమావేశమయ్యెను. గ్రామస్థులేగాక, మధిర, రేమిడిచర్ల మున్నగు నితర ప్రాంతములవారును స్త్రీలును వచ్చిరి. శ్రీయుత మాడపాటి హనుమంతరావుగారధ్యక్షత వహించిరి. శ్రీమతి తిలకమ్మగారు స్త్రీ విద్యగూర్చియు, ఈశ్వరుడుగారు వేశ్యావృత్తి నిరసనమునుగూర్చియు ఉపన్యసించిరి. స్థానికులగు మాడపాటి రామచంద్రరావు, జమలాపురపు కేశవరావు, కోటేశ్వరరావుగార్లును శ్రీయుతులు పద్మనాభశాస్త్రి మాదిరాజు నాగభూషణరావు ఉపన్యాసముల సల్పిరి. శ్రీ అట్లూరి రాజేశ్వరరావుగారు మనోహరములగు స్వరచితపద్యములను [illegible] చదివిరి. రాత్రి ౯ గంటలవేళ సభ సమాప్తమయ్యెను. స్థానిక గ్రంథాలయ కార్యదర్శి శ్రీయుత హరిసీతారామశాస్త్రిగారి కృతజ్ఞతా వందనములర్పించిరి. అధ్యక్షులును ఉపన్యాసకులును పుష్పమాలలచే నలంకృతులైరి. గ్రంథాలయ పక్షమున జరుపబడిన సభ చాల జయప్రదముగ నుండెను.

వసంత నవరాత్రులు

పాడ్యమినాటి నుండి శ్రీ [illegible] సుబ్బారావుగారి వసంత నవరాత్రులు జరుపుచున్నారు. దేవాలయములో ప్రతి దినము పూజలు భజనలు జరుగుచున్నవి. జాన్పాడునుండి భజనమండలివారు ప్రత్యేకముగా ఆహ్వానింపబడినారు. (స్వకీయ విలేఖరి)

గ్రామ సమాచారములు

ఔరంగాబాదు

దోపిడి

గత వారమున నిచ్చటి సుబేదారు కచేరీలో రాత్రి ౧౧ గంటలవేళ పహరావానును ఖూనిచేసి ౧౫ వందల రూపాయలను ఎవరో దోచుకొనిపోయిరి.

మోటారు ప్రమాదము

ఇచ్చటినుండి పైఠను బోవు రోడ్డుపైన హాపుమ మోటారు బండి (మొనాహాలీహాండిదని) బోల్తపడినది. డ్రైవరు [illegible] ఎవరును [illegible]. అపాయము ఏమియు కలుగలేదు.

సల్లుర్గు

గత వత్సరమువలెనే ఈ సంవత్సరమును స్థానిక తిలక వాచనాలయ వార్షికోత్సవము సంవత్సరాదినాడు జరిగినది.

పర్భని

వెనుకటి వారమునందు ఇక్కడ ఆర్యసమాజ ప్రచారకులగు పం. మంగళదేవజీగారు, ఈశ్వర విశ్వాసము ఈశ్వరుని ఆస్తిత్వము. పునర్జన్మము. ఈశ్వరప్రాప్తియను దానిగూర్చి యుపన్యాసము సల్పిరి.

రేమిడిచర్ల

శ్రీమతి యామినీ పూర్ణతిలకమ్మగారు ఈ గ్రామమున ౧౭—౩—౩౭ నాడు గ్రామములోని పంచమ సోదరుల కొరకు [illegible] అస్పృశ్యతానివారణమునుగూర్చి గ్రామస్థులందరి యెదుట గంభీరముగ నుపన్యసించిరి. శ్రీయుత మాదిరాజు నాగభూషణరావు వకీలుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. శ్రీయుతులు దేవకొట్ల రాధాకృష్ణమూర్తి పద్మనాభశాస్త్రిగార్లును స్వయం సహాయము పరిశుద్ధత మొదలగునవి అస్పృశ్యతను తొలగించుకొన ప్రోత్సహించిరి.

మరునాడు శ్రీమతి తిలకమ్మగారు స్త్రీలకు ప్రత్యేకముగ నొక సభ సమావేశపరచిరి. గ్రామములోని స్త్రీలలో పలువురు ఉత్సాహముతో పాల్గొనిరి. స్త్రీ సమాజమొకటి స్థాపింపబడెను. (విలేఖరి)

నైజాము రాష్ట్రీ సంస్కార సంఘము

ఈ సంఘము పక్షమున పంథాన్యకులగువారు బట్లర్ కమిటీ వారిచ్చటికి విచ్చేసినపుడు రాష్ట్రమునకు ముఖ్యముగా కావలసిన సంస్కారములను గూర్చి మాటాడుటకై సర్ హార్కోర్ట్ బట్లర్ గారిని కోరగా వారు నిరాకరించిరి. [illegible] పూర్వము తయారుచేయబడిన (కే. శే. [illegible] రంగారావు మున్నగువారు) సంస్కరణల పట్టికను విచారణ సంఘ కార్యదర్శికి పంపిరి. ఆ పట్టికను విధానముగా పరిశీలింతుమని మేజర్ హాక్సన్ గారు తెలిపిరి. వివరములు రాబోవు సంచికలందు ప్రకటింపబడును.

రాష్ట్రమునుండి వెలుపలబోయినవారును ఇప్పటి నుండి తరుమగొట్టబడినవారును పూనానుండి నిజాం రాష్ట్రమునందు జరిగిన అక్రమ చర్యలగూర్చి సాక్ష్యము నివ్వ సిద్ధముగా నున్నారమని బట్లర్ గారికి తంతివార్త నంపిరి.

మహబూబు నగరము

(స్వకీయ విలేఖరి)

మౌలానా షౌకతలీగారు

బొంబాయి ఖిలాఫతు సంఘము పక్షమున మౌలానా షౌకతలీగారు నిజాము రాష్ట్రములో పర్యటనము చేయుచున్నారు. వీరు గత వారము మహబూబు నగరమునకు విచ్చేసియుండిరి. [illegible] స్థానికులవారు తమ ఏనుగను పంపి వారిని గౌరవించిరి. షౌకతలీకి ఘనమైన యాహ్వానము జరిగెను. వీరు ఖిలాఫతు సంఘమునకై వీధి వీధిలో చందాలు వసూలు చేసిరి. జనాబ్ అమీను గారును హైదరలీగారును ౧౦౦ రూపాయలు చందా యిచ్చిరి.

కుక్కునూరు

సంపూర్ణ రామాయణ హరికథా కాలక్షేపము

ఇబ్రహీంపురం వాస్తవ్యులును సుప్రసిద్ధ పండితులునగు బ్రహ్మశ్రీ నారాయణశాస్త్రిగారిచే ఈ ఫాల్గుణ శు|| ఆదివారము రోజున ప్రారంభింపబడిన సంపూర్ణ రామాయణ హరికథా కాలక్షేపము ఫాల్గుణ బ|| నవమితో సంపూర్తి గావింపబడెను. ఆ తుది దినమున ప్రముఖులెల్లరు ఊరేగింపుగ మంగళవాద్యములతో గౌతమీ నదికేగి, స్నానవిధుల నాచరించి జలంబుల గొనితెచ్చిరి. కాలక్షేపము జరుపబడుచున్న శ్రీయుత ప్రకాశంగారి భవనమున శ్రీరామపట్టాభిషేక పటము చక్కగ నలంకరింపబడెను. ప్రథమమున యథాశాస్త్రీయంబుగ సీతాకల్యాణ మహోత్సవమును [illegible] పూర్ణకలశంబులతో శ్రీరామ పట్టాభిషేక మహోత్సవమును ఆనందదాయకముగ జరుపబడెను. బ్ర. శ్రీ విద్వాన్ అప్పారావు సీతారామ శాస్త్రిగారు శ్రీ వాల్మీకి రామాయణమున పట్టాభిషేక గాథను పారాయణము గావించిరి. పిమ్మట శ్రీ [illegible] గారు అతిభక్తి వేశముతో శ్రీరామ పట్టాభిషేకమును ౧౧ గంటల మొదలు ౬ గంటల వరకు హరికథా కాలక్షేపమొనరించిరి. ఆనాడు చుట్టుప్రక్కల గ్రామవాసులు అనేకులు విచ్చేసియుండిరి. సభికులు చందన తాంబూల ఫలహారాదులచే సత్కరింపబడిరి. శ్రీ భాగవతారుగారికి [illegible] పూజలు చక్కగ జరుపబడెను. ఆనాడు పెక్కు బహుమాన సత్కారములచే సంతృప్తిగ సన్మానింపబడిరి. మరునాడు బ్రాహ్మణులకును ముత్తైదువలకును [illegible] సోత్సాహంబుగ సమారాధనలు గావింపబడెను. మరునాడు శ్రీ [illegible] రంగారావుగారి ప్రేరేపణచే ఉత్తర రామాయణము (లవకుశపర్వము) గూడ కాలక్షేపమొనరింపబడెను.

ముఖ్యముగ [illegible] శ్రీ భాగవతారుగారి కాలక్షేపములు [illegible] సర్వజనాకర్షణీయములు. వీరికి సంపూర్ణ రామాయణం, మహాభాగవతములవంటి గ్రంథముల నెన్ని రోజులైనను కాలక్షేపమొనర్చు సామర్థ్యము కలదు. ఇట్టి మహత్కార్యమును సంకల్పించి, జయప్రదముగ నెరవేర్చిన శ్రీయుత నరసింహ ప్రకాశంగారి యౌదార్యము, కార్యదీక్ష మిక్కిలి శ్లాఘనీయములు. ఇప్పటి వారెల్లరు శ్రీ భాగవతారుగారిని సగౌరవంబుగ పిలుచుకొని ఇట్టి సత్కార్యముల నింకను ఎన్నియేనియు జరిపించుటకై సామర్థ్యమును బుద్ధియు శ్రీరాముడు అనుగ్రహించుగాక.

[స్వకీయవిలేఖరి]

స్థానికవృత్తాంతములు

రాజా ప్రతాపగిర్జి

ఒక వారమునుండి రాజా ప్రతాపగిర్జిగారు బొంబాయినుండి హైదరాబాదునకు వచ్చియున్నారు.

వేటకుపోవుట

శ్రీనిజాం ప్రభువుగారి కుమారులు రమజాను పండుగ తరువాత సర్వంపేటకు వేటకు పోవలెనని యున్నారని తెలియుచున్నది.

బట్లరు కమిటీ

బట్లరు కమిటీవారు ౧౫ మార్చివారు స్పెషలు రైలులో యిక్కడినుండి మైసూరునకు పోయియున్నారు అక్కడ గౌరవసత్కారము ప్రార్థనచేసిరి

మహారాజాగారివిందు

మహారాజా కిషన్ ప్రసాదు సదరుళజమ్ బహద్దరుగారు గత ఆదివారము రాత్రి ఆరునెలల సెలవుమీద యింగ్లండునకు పోవువారైన కర్నల్ ఆల్. సి. ట్రెంచిగారికి సాగనంపుటకు విందొసగిరి సుమారు ఏభైమంది గొప్పగొప్ప అధికారులు చేరియుండిరి ట్రెంచిగారును వారి సతియు ౨౫ మార్చినాడు పోయిరి.

నాందేడు మతకలహములు

ఇంతకుముందు నాందేడులో జరిగిన మతకలహముల విచారణకొరకు కేర్పాటయిన కమిషన్ తయారుచేసిన నేరపత్రి రిపోర్టు బాబేహుకుమతునకు పంపుచున్నారని తెలియుచున్నది. రంజాన్ సెలవులయిన వెంటనే ప్రచురింప బడవచ్చును.

పోలీసు స్కీము

శ్రీ శ్రీ నిజాం ప్రభువుగారి యాజ్ఞానుసారము కర్నల్ ట్రెంచుగారు జిల్లాపోలీసు నాజము గానైన అర్మస్ట్రాంగ్ గారితో మరియు కొత్వాలు గారైన వెంకటరామారెడ్డి గారితో సంప్రదించుకున్న పిమ్మట జిల్లాపోలీసులలో మార్పులు చేయు నొక స్కీము సిద్ధము చేసినారు అదిప్పుడు బాబేహుకుమతులో ఆలోచింప బడుచున్నది

డాక్టరు ఎ. డి. హాంటుగారు

డాక్టరు ఎ. డి. హాంటుగారు మెడికల్ ఆఫీసరు సాహెబ జి ఐ పి. రైల్వే ఆరునెలల సెలవుపైన ౧౯ అద్దివహమ్ము రాత్రినుండి యింగ్లండునకు వెళ్లియున్నారు

మౌలానా షౌకతలీగారు

అలీసోదరులలో నొకరగు మౌలానా షౌకతలీగారు మొన్నటిదినము ప్రభుత్వ సభాధ్యక్షులగు మహారాజా సర్ కృష్ణప్రసాదు గారిని సందర్శించిరి

సరోజినీ దేవిగారు

శ్రీమతి సరోజినీ దేవిగారు నిన్నటిదినము హైదరాబాదునకు విచ్చేసిరి వీరు కొలదిరోజులు ఇచ్చట నే యుండెదరని తెలియుచున్నది

కాలిన్సు గారు

పారిశ్రామిక శాఖా కార్యదర్శులగు బి. వి. కాలిన్సుగారు ప్రస్తుతము శరీరాస్వస్థతచే సికింద్రాబాదు కె. ఇ. ఎం. ఆస్పత్రి యందున్నారు. వీరుబాగు పడినవెంటనే తమ పదవిని రాజీనామా నివ్వనున్నారని డైయిలీపత్రిక తెలుపుచున్నది.

మార్పులు

తహాశీ శాఖాధ్యక్షులు సూచించిన ప్రకారం మార్చి మహమ్మదు సిద్దిఖుజ్జమా సాహెబు మొహరిమీను టప్పా అవురంగాబాదు మరియు మీరుసాదికలీ సాహెబు మొహతెమీము టప్పా గుల్బర్గా బాదుగార్డ మార్పులు ఒండొరుల యొదలబడిన ప్రకారము అంగీకరింప బడినది.

తీర్పు

హైకోర్టు యొక్క ఇస్లాహా శాఖలో జరుగుచుండిన మానవప్రపు దావాలో గుల్బర్గాయొక్క ఉపధ్యాయులకు ఒండొరులలో రాశీఅయ్యి రాజీనామా యిచ్చినందున కేసు కొట్టివేసిరి

లార్డు హార్డ్లేగారు వేంచేయుట

లార్డు హార్డ్లేగారు గత సోమవారమునాడు రాత్రి ౯ ఘంటలకు బొంబాయికు వెడలిరి. వారిని సాగనంపుటకు స్టేషనుకు నవాబు నిజామతుజంగు గారును, నవాబు రఫత్ యారు జంగుగారును వెళ్లియుండిరి.

హైదరాబాదు ప్రజా మహాసభ మద్రాసు

పూనాయందు జరుగనున్న ప్రజా మహాసభ కేవలము కొందరు ధనాశ పరులచే జరుపబడు చున్నది కాన అది అక్రమమైన సభయని పేరుదేని నొక మహమ్మదీయుడు మద్రాసునుండి తెలిపెనని స్థానిక ఉర్దూ పత్రికలందు ప్రకటింప బడినది

రాజకుమారుని అదృష్టము

నిజాము రాజకుమారుడు మోటారుతో లింగంపేడ కోట వెలుపలికి వచ్చుచుండ వీధి కేవ్రనుండి మరొక బండివచ్చి ఢీకొనెను రాజకుమారునికి ఏమియు అపాయము జరుగలేదు

భూమ్యాదాయ శాఖామంత్రి

భూమ్యాదాయ శాఖా మంత్రులగు కెప్టెంటు కర్నల్ ట్రెంచిగారు సతీ సమేతముగా మొన్నటిదినము ఇంగ్లాండునకు ౬ మాసములకొరకు వెడలిరి. సెషనునందు ఉన్నతోద్యోగులు వీరికి వీడ్కోలిచ్చి నొసంగిరి ప్రభువుగారి ఫర్మానానుసారము టి. కె. ట్యాస్కర్, ఎ, ఎ, ఎం, గారు ౬ మాసములవరకు భూమ్యాదాయ శాఖా మంత్రులుగా పని చేయుదురు.

డాక్టరు హారోల్డుమన్ గారు

వీరు ౨౨ మార్చిను జిల్లాలలో పర్యటనము

పాయగాల విడుదల

ఆసాఫ్జాహీ ఖుర్షీద్ జాహీ యున్నను పాయగాలు కోర్టు ఆఫ్ వార్డ్సునుండి విడుదల కావింప బడునని పదంతిగలదు.

పూర్తి చేసి తిరిగివచ్చినారు వీరు మహాబూబు నగరం జిల్లాలో ప్రచారమును మరియు నిజాము సాగరమును పరీక్షించినారు మరియు కామారెడ్డిలో గవర్నమెంటు ఫారంకూడ పరీక్షించిరి ఈస్థలములలో వృద్ధి మార్గములు సూచించిరి ఇంతలో వీరు మరాట్వాడాలో ప్రతి పంట విశేషముగా పండుస్థలములలో పర్యటనము చేయుదురు

వీరు నేటిదినము మహబూబునగరం నున్నగు స్థలములందు పర్యటనము సలుప వెడలెదరు

రెసిడెన్సీబజారు మార్కెట్టువేలము

వర్తకులకు కలిగినష్టములు

(ప్రత్యేక విలేఖరి)

మార్చి ౨౮వ తేదినాడు పై మార్కెట్టులో దుకాణముల స్థలములు (Stalls) వేలము వేయబడినవి. ఈ సంవత్సరము వేలమువలన వర్తకులకు మిక్కిలి నష్టము వాటిల్లినది.

గత సంవత్సరమువరకు మార్కెట్టు పూర్తిగా ఎవరికైన ఒక్కరికే గుత్తా కిచ్చుచుండిరి అప్పుడు ప్రతి దుకాణదారునకు దినమునకు కొంత అద్దెను నియమించి యుండిరి ఉదహారణకు కూరగాయల దుకాణమువారు దినమునకు ఒక అణా అని యుండెను. ఇట్లు ప్రభుత్వమువారి నియమమున్నను స్వార్థపరులు కొందరు ఎక్కువధరకు గుత్తా తీసికొని వర్తకుల వద్ద తమ యిష్టానుసారము పుచ్చుకొనుచు వచ్చిరి అనగా ౧ అణా ఇవ్వవలసిన వారికడ ౫ణా దినాలన రకుగూడ పుచ్చుకొను చుండిరి దుకాణదారులలో ఎక్కువమంది స్త్రీలుగలరు చాల కాలము ఈ వృత్తి నెలకొల్పించినవారు గనుక వేరు వృత్తిచే జీవించుట సుసాధ్యముగానందున అడిగినంత యిచ్చుచుండిరి దీనిపై ప్రభుత్వమువారిని మొరపెట్టుకొనగా వారు గుత్తేదార్లను మందలించి నియమించినంత పుచ్చుకొనునట్లు చేయుటకు మరియొక విధానము నేర్పరిచి, గత సంవత్సరమునుండి ఒక్కొక్క స్థలమును ఒక్కొక్కరికి గుత్తా కిచ్చుచున్నారు దీనివలన వర్తకులకు విముక్తి పోయి మూడు మూళ్లను కొన్నట్లయినది సర్కారీ నియమము ప్రకారము ౨ రూపాయి లివ్వ వలసినవారు గుత్తేదార్లకు కొందరు ౨ రూపాయిలవరకు కష్టముతో నిచ్చుచుండిరి ఇప్పుడు వారే ఈ పద్ధతివలన నెలకు రూ ౧౨ ల వరకు యివ్వవలసి వచ్చుచున్నది ఇది నిజముగా వారి ఆదాయమును బట్టిలేదు, చాల కాలమునుండి ఈ వృత్తివలన జీవించు చున్నారు కాబట్టి స్థలముల పోవునని భయముచే మొన్నటి వేలంపాట ఒప్పుకొనిరి ఇది వారికి దుర్భరముగా నున్నదని కొందరు చెప్పుచున్నారు ఈ అక్షనులో ఒకటి రెండు మడిగెలు ఒకరిపేర వేలము పాడినవారిపేరు ప్రాసికొన్న తరువాత ఇంకొకరు ఎక్కువ యిచ్చెదమనగా మరల వేలముపాడిరి వారికి ఎటువంటి కష్ట సుఖముల తో నేమిపని న్యాయముతో నేమి కారణము ధనము సమకూడిన చాలునగదా! యన్నట్లున్నది

ఇట్లుచేసి వర్తకులకు అనవసర కష్టములు రాకుండ చేయ వలయుననిన ప్రభుత్వమువారు మడిగెల వరుసయొక్క రాబడిని బట్టి ఒక్కొక్క వరుసకొక విధముగా స్థిరమైన అద్దె నేర్పాటు చేసిన వీరి కష్టములు తొలగిపోగలవు, సర్కారునకు ఇదివరకుకంటె నెక్కువ ఆదాయమునుబట్టి అద్దె నేర్పరచిన న్యాయముగా నుండును. కావున అధికారులు శీఘ్రముగనే తగినశ్రద్ధ పుచ్చుకొందురు గాక!

విద్యాశాఖ డిమాండుపై చర్చ

గౌ॥ డా॥ సుబ్బరాయను (విద్యాంగ మంత్రి) విద్యాశాఖకొరకు ౧౨,౧౪,౦ వేల నొసగవలసిన దని ప్రతిపాదించిరి

గాడిచెర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారు, ప్రభుత్వము వారవలంబించుచు విద్యావిధానమునుగురించి చర్చించుటకు గాను డిమాండునందు రు ౧౦౦ లు తగ్గింపవలసినదని ప్రతిపాదించుచు ప్రస్తుత విద్యావిధానమును ఖండించిరి పాఠశాలలుగల ప్రదేశములకన్న పాఠశాలలులేని ప్రదేశములే యధికముగ నున్నవి ఇంకను ౪౦ ల బాలుర విద్యాహీనులుగ నున్నారు ప్రభుత్వమువారిప్పుడు ఒక్కొక్క ఉపాధ్యాయునితో ప్రారంభించుచున్న పాఠశాలలు వట్టి నిరుపయోగములైనవని, ప్రభుత్వ విద్యాశాఖాధికారియగు గ్రీసుగారు నిరసించియున్నారు ఇట్లు వీనిపై వెచ్చించుచున్న ౫౦ లక్షలును బూడిదలో పోసిన పన్నీరువలె నిష్ఫలమగుచున్నది

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము నెడల ప్రభుత్వము వారవలంబించిన వైఖరి గూడ గర్హ్యము విద్యాప్రచారశాఖల నేర్పరుచుటకు కొంతధన మొసగవలసినదని ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమువారు దెలిపిన కోరికను మంత్రిగారు నిరాకరించుట అసమంజసము ప్రభుత్వము వారి సహాయము నపేక్షించుటకు ఆంధ్రులకు హక్కుగలదు చెన్నపురి ప్రభుత్వాదాయమున చాల భాగము ఆంధ్రులచే చెల్లింపబడుచున్నది

హరిసర్వోత్తమరావుగారు ముగించుచు, ప్రైమరీ పాఠశాలలో పాధ్యాయులకు ఏ నెల కా నెల సరిగ జీతముల నిప్పించుట కేర్పాటు చేయవలెననిరి

అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావుగారు సవరణ బలపరచిరి

విద్యార్థులందు జాతీయాభిమానమును ప్రేరేపించువిషయము మొక్కటియైనను పాఠశాలలయందు గనిపించకున్నది ప్రభుత్వమువారి విద్యావిధానముయొక్క నిజ్జస్వభావమును వర్ణించుట కింతకంటె మరియొక నిదర్శనమవసరములేదు సెకండరీ పాఠశాలలో భారతదేశ చరిత్రను బోధించుటయే లేదు ఒక్క ఇంగ్లీషు తప్ప మిగిలిన అంశములన్నిటిని దేశభాషలోనె, బోధింపవలెనని ఎంతోకాలమునుండి ప్రజలు గోరుచున్నారు కాని ప్రభుత్వము వారీవిషయమును పూర్తిగ నిర్లక్ష్యమొనర్చిరి ప్రాథమిక పాఠశాలలయందుగాని సెకండరీ పాఠశాలలయందుగాని స్వతంత్రజీవనాధారములగు వృత్తివిద్యల నేర్పు విషయమై ప్రభుత్వమువా రెట్టి చర్యను దీసికొనలేదు

ఇంక యితరులు మాటలాడిరి సభవారంతట ఫలహారములకు లేచిరి

భారత శాసనసభ

ఆర్థిక చట్టముపై చర్చ

మార్చి ౧౮ ఆర్థిక చట్టముపై చర్చజరిగెను
రాబడిపన్ను మిష్టికుటుంబములు

సమిష్టి హిందూ కుటుంబములందు మొత్తము రాబడి రూ॥ ౫౦౦౦ లను మించినప్పుడే పన్ను విధింపవలెనని ముక్తాయిసింగుగారు ప్రతిపాదించిరి ఇప్పుడు సాలునకు కనీసము ౨౦౦౦ లు రాబడియైనచో సమిష్టి కుటుంబముల సభ్యులపై పన్ను విధింపబడుచున్నదని దెలిపిరి

సూచన ఓడిపోయెను

పండిత మాలవ్యాగారు

ఆర్థిక చట్టమును నిరాకరింపవలెనని సూచించుచు పండిత మాలవ్యాగారు యిట్లుపన్యసించిరి యుద్ధసమయమునందు పన్నులధికమయ్యెను యుద్ధము ముగిసిన పిదప ఇన్ని సంవత్సరములైనను తగ్గలేదు ఆర్థికము నందేగాక సైన్యమునందునుగూడ దుష్పరిపాలనగలదు ఇండియాలో అంతఃకలహము లేకుండజేయుటకై ౭౫ వేలమంది బ్రిటిషు సైనికులుండ నవసరము లేదు ఇండియాలో సగటున మనిషి ఒక్కింటికి రాబడి ఆంగ్లేయుల రాబడిలో 1/20 వ వంతున్నపుడు ౫౬ కోట్లు సైనిక వ్యయముజేయుట అసందర్భము ప్రతిసంవత్సరము ఇండియాలోని బ్రిటిషు సైన్యమునందు ౫౦౦౦ మందిని తగ్గించి అవసరమైనచో భారతీయులను వారిస్థానే చేర్చవలెను వారు ౧౪ నం॥ ఉపన్యసించిరి

శ్రీనివాసయ్యంగారు

ఇండియాలో బ్రిటిషు రాజ్యమును బలపరచుటకై సైన్యమున్నది కాని విదేశములనుండి భారతీయులను ప్రభుత్వమువారు సంరక్షింప లేకున్నారు మితవ్యయ విధానము ననుసరించి పన్నులు తగ్గింపలేదు విద్యావిధానము సహేతుకముగలేదు మద్యపానము తొలగింపలేదు, అందుచే ప్రజావిశ్వాసము గోల్పోయెను

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు

ఈ సభవారు అనుమతిపై ఖర్చు పెట్టవలసిన అంశములు కొన్నింటిని సభవారు నిరాకరించినను ప్రభుత్వమువారు గ్రాంటులను తీసుకొనిరి ఇట్టిచర్య దౌర్జన్యమనిపించుకొనును (వినుడు, వినుడు) పూర్ణ ఆత్మగౌరవముగల వారెవ్వరు ఆర్థికచట్టమును అంగీకరింపజాలరు ఒకప్పుడు నేను బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారి వాగ్దానముల నమ్మియుండెడి వాడనుగాని ఇప్పుడానమ్మకము పోయెను ఇండియాకు బాధ్యతాయుత పరిపాలన నొసంగు విషయమున ప్రభుత్వము వారెన్నడును మనఃస్ఫూర్తిగ అంగీకరించలేదు సైన్యము నందు యితర ఉద్యోగములందు బ్రిటిషువారికి భారతీయులకు అర్హతనుగూర్చి పరీక్షమూలముగ పోటీ బెట్టినచో భారతీయులే గెలుపొందుదురు. (హర్షధ్వని) బ్రిటిషువారు రేపు విరమించినచో సైన్యములు మమ్ములో ... కాన రాకుండ మాయమగుదురని న్యాయమైట్టుమను ప్రతిక్రియ సేయు స్వతంత్ర భారత సౌధముయొక్క పునాదులయందు మేము పూడ్చబడి మాశ్మశానములపై స్వాతంత్ర్య సౌధము నిర్మింపబడవలెననియే మా కోర్కె

సభ నాటికి ముగిసెను

ఆర్థిక చట్టము ఆమోదింపబడుట

మార్చి ౧౮ భారత శాసనసభ నేడు సమావేశమయినపుడు ప్రశ్నోత్తరములు జరిగినపిదప ఆర్థిక చట్టముపై చర్చ కొనసాగెను

సర్ మిష్టరు కానూనుగా రుపన్యసించుచు ప్రభుత్వమువారు యీసారి అనేకసారులు ఓడిపోవుటచే వారికి మిత్రులుగనున్న వారుగూడ ఇండియా ప్రభుత్వచట్టములో నేదోగొప్ప లోపమున్నదని అనుకొనుచున్నారు (నవ్వు) అని తెలిపిరి ప్రస్తుతము నిరాకరింపజేయు విధానమును ఖండించిరి.

దుష్టప్రభుత్వమునకు దమ్మిడీకూడ యివ్వరాదు

జిన్నా మహమదు ఆలీ జిన్నాగారు యిట్లు గనిరి — గ్రాంటులను చట్టములను పునరుద్ధరించుట, సిటోప్రయి అధికారము యివి శాంతరూపమునున్న సైనికాధికారములు హోము డిపార్టుమెంటు ఇండియాలో ౫౧,౦౦౦ యూరోపియనుల కుద్యోగము లివ్వబడుచే కోటిమంది భారతీయులు తిండిలేక మాడుచున్నారు గత ఐదేండ్లలో పరిశ్రామికాభివృద్ధి చేయుటకు గనేలేదు నిరుద్యోగుల సంఖ్య హెచ్చుచున్నది వారందు హేస్టింగ్సు నాడెట్లున్నదో యిప్పుడట్లే యున్నది వారన్నియు బహిరంగముగ రహస్యముగ నొనరించుచుండిరి బ్లాకెటుగారు రహస్యముగ జేయుచున్నారు ఆదే వ్యత్యాసము అందుచే బ్లాకెటుగారికి పూవులగుత్తులుగా నొసంగవలసినది హేళనచేయవలెను

కీర్తిసంపద, ధనమాన సంరక్షణము, స్వేచ్ఛావర్తక వాణిజ్యములు మున్నగు విషయములు దేనియందునగూడ యీ ప్రభుత్వపుచర్య సంతృప్తికరముగ లేదు నిందార్హము కావున యీ దుష్ప్రభుత్వమునకు ఒక దమ్మిడీకూడ నివ్వరాదు

"బాల్కొండ"

(స్వకీయ విలేఖరి)

నీటి ఇబ్బంది

ఈ సంవత్సరము వర్షకాలము బొత్తిగ లేనందున నీటి ఇబ్బందికలదు, అప్పుడె కొలనులలో నీరు ఎండిపోవుచున్నది ముందింకను నీళ్లు త్రాగుటకు చాల కఠినముగ నుండునని సందిగ్ధమగుచున్నది ఎండలు తీవ్రముగ నున్నవి కాని ఉదయమున శీతల మెక్కువ యుండును,

"చేపూరు"

పై గ్రామము ఇచటికి సుమారు మూడు మైళ్ల దూరము, శ్రీయుతులగు తోపారెడ్డి, నరసింహారెడ్డి గంగారెడ్డి, ఉపాధ్యాయులగు లక్ష్మీపతిగార్లు వారు గ్రంథాభిమానులేగాక గ్రంథాలయ ప్రచారోత్త కార్యముల పట్ల మిక్కిలి శ్రద్ధగలవారు వీరు విభవ సం॥ చైత్ర మాసారంభము నుండి భజన సంఘము స్థాపించి అందు శుక్ర, సోమవారములు భజనలు జరుప బడునని తెలుపుట కెంతయో సంతసము. కాని దీనితో సహా పత్రికా పఠన మందిరమే కాని గ్రంథాలయమే కాని స్థాపించి ఈ ప్రాంతము సోదరులకు మార్గదర్శకులగుదురని విశ్వసించుచున్నాము, తలచిన క్షణము లోకాగలదు.

"ఆర్మూరు"

ఇది తాలూక స్థలము గ్రామము గొప్పది. శ్రీ శ్రీ వెంకట్ భూమా రెడ్డి దేశాయిగారి యాజమాన్యమున నొకప్పుడు గ్రంథాలయము స్థాపించినటుల వినికిడి కాని ప్రస్తుతము గ్రామస్థు లెవ్వరును అభిమానము కనుపర్చనందున అంతరించినటుల తెలియుచున్నది. దీనిని పునరుద్ధరించుటకు భజన సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీనల్లూరి బుచ్చన్న గుప్త గారు శ్రద్ధ వహించిన సత్వరలో ఉన్నతి దశకు రాగలదు.

కావలెను

మేనేజరు
గోలకొండ పత్రికాఫీసు

REG. No. N. 45.

REG. No. M. 2185

గోలకొండ పత్రిక

శ్రీయుత

STAMP.

Printed and Published by K. Balakrishna Reddy at the Golkonda Press, Troop Bazaar, Hyderabad Dn.